

Oplegvel Informatienota

Portefeuille M. Divendal
Auteur Dhr. M. van Someren
Telefoon 06-29590008 E-mail: mvansomeren@haarlem.nl
STZ/MIL Reg.nr. 2008/225879
Met bijlage A
B & W-vergadering van 23 december 2008

Onderwerp

Gebiedsgericht grondwaterbeheer

Doel van gebiedsgericht grondwaterbeheer is een verdere integratie van bodembeleid in de ruimtelijke ordening en een verduurzaming van bodembeleid met het energie en waterbeleid voor de ondergrond. Dit beheer betreft het diepere grondwater en richt zich met name op het aspect kwaliteit. Het beheer van ondiep grondwater is reeds gepresenteerd in het Gemeentelijk Grondwaterplan en richt zich met name op het aspect kwantiteit.

B&W

1. Het college neemt kennis van ontwikkeling van beleid gebiedsgericht grondwaterbeheer
2. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit
3. Het college informeert de commissie Beheer over dit onderwerp

INFORMATIENOTA

Onderwerp: Gebiedsgericht grondwaterbeheer

Inleiding

Door combinatie van veranderende wettelijke kaders, een toenemend gebruik van de ondergrond en het streven naar duurzaam en kosteneffectief gebruik van de ondergrond ontstaat behoefte aan een helder beheer van (het grondwater) in de ondergrond. De minister van VROM heeft dit onderkend en heeft gebiedsgericht beheer van de ondergrond tot belangrijk speerpunten gemaakt voor de ISV-periode 2010-2014. Doel is een verdere integratie van bodembeleid in de ruimtelijke ordening en een verduurzaming van bodembeleid met het energie en waterbeleid voor de ondergrond. De gemeente Haarlem gaat beleid ontwikkelen voor de implementatie van gebiedsgericht grondwaterbeheer.

Kernboodschap

De ontwikkeling van beleid voor gebiedsgericht grondwaterbeheer is samengevat in de startnotitie. Conclusie is dat een eenduidig beleid, coördinatie en processtructuur voor handelingen in het diepere grondwater ontbreken. Het gevolg is een ruimtelijk, economisch en milieutechnisch inefficiënte aanpak van projecten in de diepere ondergrond. In de 1^e fase van beleidsontwikkeling worden de onderstaande factoren geïnventariseerd:

- *Wettelijke en beleidsmatige randvoorwaarden;*
- *Het grondwatersysteem en de actuele en potentiële vormen van benutting;*
- *Actuele, geplande en toekomstig voorzienbare ruimtelijke projecten;*
- *Doelstellingen, belangen en consequenties voor overheid en de publieke en private actoren.*

Consequenties

De ontwikkeling van gebiedsgericht grondwaterbeheer biedt de mogelijkheid voor een duurzaam, doelmatig en effectief gebruik van de ondergrond. Dit resulteert in:

- duurzaam en effectief gebruik van de ondergrond inzake bodemenergie;
- minimalisatie van stagnaties veroorzaakt door de aanwezigheid van grondwaterverontreinigingen;
- effectief en doelmatige monitoring van grondwaterverontreiniging;
- heldere en eenduidige verantwoordelijkheden inzake grondwaterbeheer;
- “1-loket” functie voor alle handelingen met grondwater.

Het ontwikkelen van het beleid wordt gefinancierd uit beschikbare ISV-middelen

Vervolg

Tijdens de 1^e fase van de beleidsontwikkeling wordt periodiek teruggekoppeld met de interne en externe betrokken overheden. Het bestuur zal medio 2009 een nota aangeboden krijgen waarin alle facetten van het voorgestelde beleid beschreven zijn.

Bijlagen

Startnotitie gemeente Haarlem, Gebiedsgericht grondwaterbeheer

Gebiedsgericht grondwaterbeheer in Haarlem

Plan van aanpak voor gebiedsgericht beheer

Kader

Door maatschappelijke ontwikkelingen neemt de behoefte aan gebruik van de diepere bodem toe. De maatschappelijke ontwikkelingen in de diepere ondergrond zijn divers van karakter en verschillen daarbij in invloedsfeer, continuïteit, wettelijk kader en functie. Om de toenemende behoefte aan ondergronds ruimtelijk gebruik te stroomlijnen is behoefte aan een eenduidig gemeentelijk beleid en een overzichtelijke processtructuur. De noodzaak voor gebiedsgericht grondwaterbeheer is ontstaan door combinatie van veranderende wettelijke kaders (Waterwet – KRW – Wbb), toenemend gebruik van de ondergrond en het streven naar duurzaam en kosteneffectief gebruik van ondergrond en grondwater.

Deze nota is opgesteld vanuit het kader milieu en spitst zich toe op de beleidsontwikkeling van gebiedsgericht grondwaterbeheer. In de nota wordt een beeld geschetst van de achtergronden, knelpunten en ontwikkelingen in grondwaterbeheer. Op basis daarvan wordt in combinatie met het wettelijke en bestuurlijke kader een aanpak voor het opstellen van grondwaterbeheer geformuleerd. Doel is deze nota bestuurlijk vast te leggen. In een nadere uitwerking kan dan de concrete uitwerking van het gebiedsgericht grondwaterbeheer ontwikkeld worden.

De doelstelling van dit project

Opstellen van duurzaam beleid en ontwikkeling van een procesmatige opzet voor de organisatie van gebiedsgericht grondwaterbeheer. De baten van gebiedsgericht grondwaterbeheer zijn:

- een kosteneffectieve aanpak voor grondwaterverontreinigingen,
- duurzaam gebruik van grondwater in combinatie met ruimtelijke ontwikkelingen,
- een loket en eenduidigheid voor de afhandeling van alle handelingen in het grondwater
- ontwikkeling van integrale aanpak van grondwater en ruimtelijke ontwikkeling.

Het grondwaterbeheer richt zich in eerste instantie op alle handelingen in het middeldiepe en diepe grondwater binnen de gemeente Haarlem. In het verlengde van deze nota worden de mogelijkheden onderzocht om ook het ondiepe grondwater op te nemen in het gebiedsgericht beheer. De exacte ruimtelijke omvang van het te beheren gebied wordt binnen het project nader gedefinieerd. De grenslegging van het beheerde gebied is afhankelijk van technische en wettelijke randvoorwaarden en het ambitieniveau van de gemeente Haarlem.

Een tastbare product van gebiedsgericht beheer wordt in een gebiedsdekkende digitale kaart samengevat. In het kaartblad worden de in de ondergrond aanwezige “obstakels” worden afgebeeld. Gedacht moet worden aan grondwateronttrekkingen, koude warmte opslag systemen, grootschalige grondwaterverontreinigingen en ondergrondse bouwwerken. Een digitale koppeling met bijvoorbeeld vastgoed registratie zal daarbij worden nagestreefd.

Wat is gebiedsgericht grondwaterbeheer

Onder gebiedsgericht grondwaterbeheer wordt in deze nota verstaan het opzetten van een organisatiestructuur die, binnen een vastgestelde ruimte, alle handelingen in het middeldiepe en diepe grondwater coördineert, controleert en accordeert.

Probleemstelling

Bij ontwikkelingen in stedelijk gebied ontstaan knelpunten doordat diverse partijen handelingen verrichten in de diepere ondergrond. De activiteiten zijn onder andere bemaling van civiele werken, ondergronds gestuurde boringen, grondwatersaneringen, nazorgprojecten en koude warmte opslag systemen. Bij al deze activiteiten wordt in het grondwater gehandeld. De betrokken verantwoordelijke partijen zijn zeer divers.

A

De achtergronden zijn sectoraal verschillend en de onderlinge afstemming en coördinatie is nihil. Geschetste ontwikkeling heeft minimaal vijf onwenselijke aspecten:

- onderlinge beïnvloeding, verbrokkeling en suboptimaal gebruik van koude warmte opslag,
- ongecontroleerde verspreiding van grondwaterverontreiniging en zoet-zout grensvlak,
- stagnerende ruimtelijke ontwikkelingen door aanwezigheid van grondwaterverontreiniging,
- niet kosteneffectieve aanpak van grondwatersaneringen en de nazorg daarvan,
- geen duurzaam gebruik van grondwater.

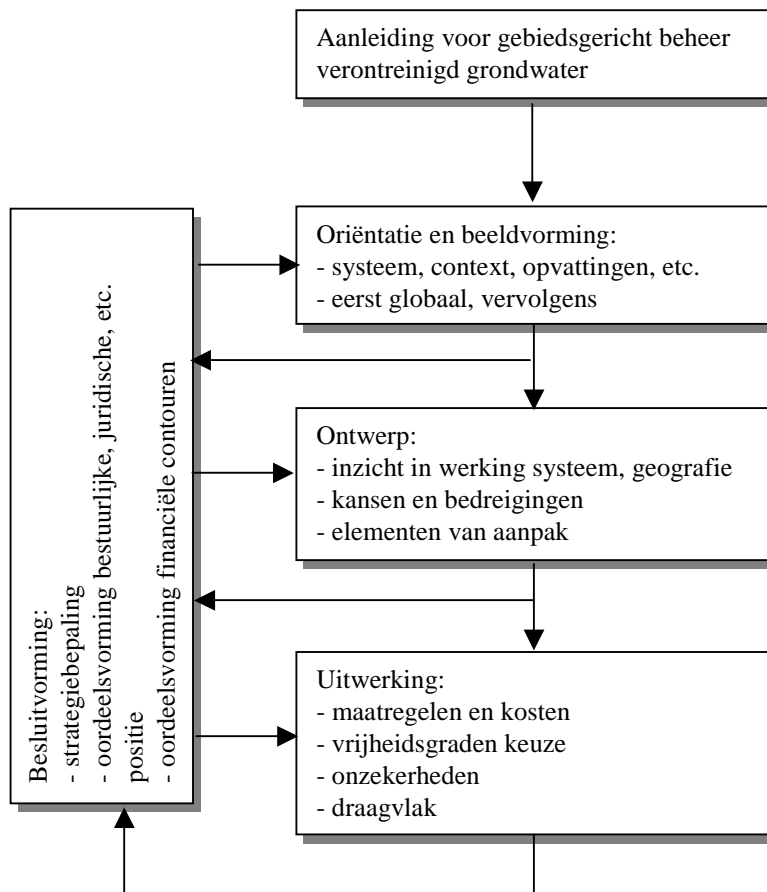
Samengevat ontbreekt een eenduidig beleid, coördinatie en processtructuur voor handelingen in het diepere grondwater. Het gevolg is een ruimtelijk, economisch en milieutechnisch inefficiënte aanpak van grootschalige projecten in de diepere ondergrond.

Analyse van mogelijkheden

De mogelijkheden om tot eenduidig beleid te komen met heldere coördinatie en een procesmatige structuur is afhankelijk van de volgende factoren:

- Wettelijke en beleidsmatige randvoorwaarden: Grondwaterwet, Wet bodembescherming, Wet ruimtelijke ordening, Waterwet, bodembeleid, waterkwantiteitsbeheer en waterkwaliteitsbeheer (WvO) en Europese wet en regelgeving (Kaderrichtlijn Water, Dochterraichtlijn Grondwater).
- De regionale bodemopbouw en het grondwatersysteem (met actuele en potentiële vormen van benutting);
- Actuele, geplande en toekomstig voorzienbare projecten binnen het te definiëren gebiedsgerichte beheer
- Doelstelling en belangen van de betrokken overheid en de publieke en private actoren.

In onderhavige startnotitie worden de contouren van de beleidsmatige en operationele aanpak voor gebiedsgericht grondwaterbeheer geschetst. Haarlem zit nu in de fase van oriëntatie en beeldvorming. Een overzicht van de ontwikkeling van gebiedsgericht grondwaterbeheer is weergegeven in figuur 1.

A

Op basis van deze notitie dient het beleid nader te worden uitgewerkt en geïmplementeerd. De succesvolle realisatie van effectief gebiedsgericht grondwaterbeheer is daarbij sterk afhankelijk van het draagvlak en de concrete bestuurlijke en ambtelijke ambities.

Data verzamelen en stappenplan

Kenmerk bij de inventarisatie van de bij de analyse genoemde 4 hoofdfactoren is dat veel informatie verzameld dient te worden. Voor de realisatie van het beleid is de informatiegrondslag van belang. Het verzamelen van alle noodzakelijke informatie zal in het traject van besluitvorming gefaseerd worden uitgevoerd en vormt samen met de besluitvorming een cyclisch proces waarbij het product zich ontwikkelt van grote lijn naar detailniveau.

Het stappenplan en de planning voor de uiteindelijke implementatie van beleid voor gebiedsgericht grondwaterbeheer;

1. Initiatief met motief en contouren van gebiedsgericht beheer(2005-2007)
2. Opstellen startnotitie en ontwikkelen draagvlak (2008)
3. Bestuurlijk akkoord startnotitie (2008)
4. Uitwerking beleidskader, opstellen organisatie, voorbereiding besluitvorming, communicatie en middelen instrumenten (2008-2009)
5. Vastleggen definitief uitgewerkt beleid (2009)
6. Uitvoering gebiedsgericht grondwaterbeheer – implementatie beleid (2010-2014).

Communicatie en betrokken partijen

Om tot een breed gedragen beleid gebiedsgericht grondwaterbeheer te komen is overleg noodzakelijk met de partijen die vanuit diverse kaders betrokken zijn bij het gebruik van de ondergrond en het grondwater.

Betrokkenen zijn onder andere:

Gemeente Haarlem: Wijkzaken, Openbare Ruimte Groen en Verkeer – team beleid,

Gemeente Haarlem: Stadszaken, Afdeling Vastgoed,

Gemeente Haarlem: Stadszaken, Afdeling Ruimtelijke Plannen,

Gemeente Haarlem: Stadsbedrijven, Ingenieursbureau - Projectmanagementbureau,

Gemeente Haarlem: Stadszaken, Afdeling Milieu,

Provincie Noord-Holland: Grondwaterwet , Waterwet en Kader richtlijn Water/ Dochter Richtlijn Grondwater,

Waterschap Rijnland: Waterwet, beheer waterkwaliteit en kwantiteit oppervlaktewater,

VROM: vanuit de o.a. beleidsontwikkeling op basis van de Wet bodembescherming,

Senternovum-Bodemplus: ondersteuning beleidsontwikkeling gebiedsgericht beheer en nazorg,

Naast bovengenoemde overheidsinstellingen dient gecommuniceerd te worden met partijen die verantwoordelijk c.q. aansprakelijk zijn voor verontreiniging in het middeldiepe en diepe grondwater. Dit dient binnen het Haarlemse grondgebied nader geïnventariseerd te worden. Bij de uitwerking van het beleid is de intern en externe communicatie en terugkoppeling essentieel. Een effectieve realisatie van gebiedsgericht grondwaterbeheer is namelijk sterk afhankelijk van het draagvlak en de concrete bestuurlijke en ambtelijke ambities. Voorstel is om een nieuwsbrief op te stellen om de direct betrokkenen en de landelijke organisatie periodiek te informeren over de ontwikkeling van gebiedsgericht grondwaterbeheer in Haarlem.

November 2008
Marc van Someren
Afdeling Milieu
Gemeente Haarlem